

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

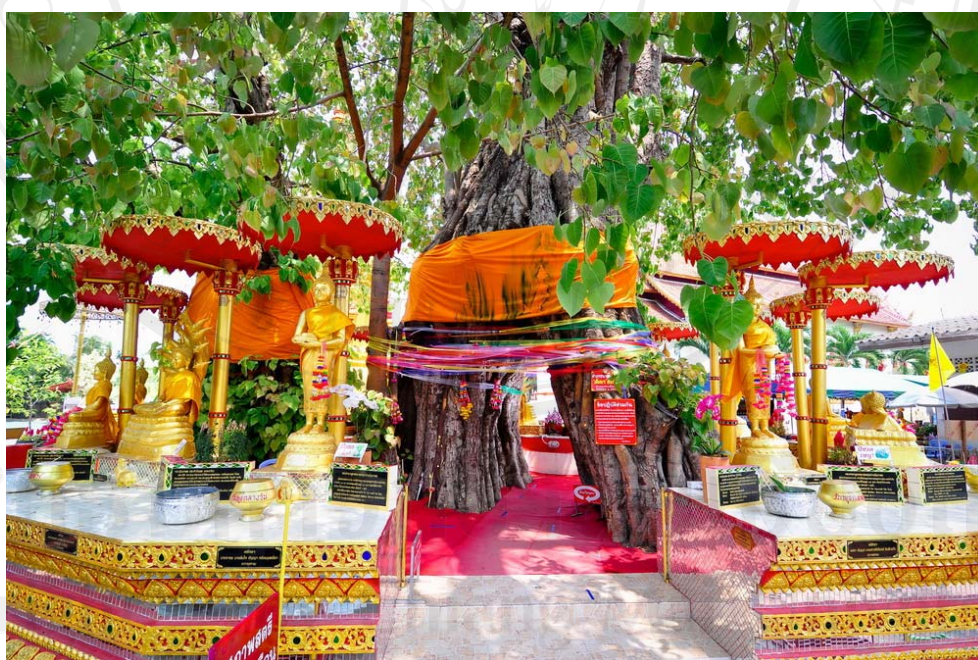
เนื่องด้วยสภาวะเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมประเพณีของประเทศไทยในปัจจุบันได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสนิยมของโลกลุทธิทุกขณะ ภายหลัง ปี ค.ศ. 1990 โลกใบนี้ได้ถูกนิยามว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ไม่มีประเทศใดในโลกที่จะสามารถอยู่โดดเดี่ยวเพียงลำพังโดยไม่มีการพึ่งพาอาศัยประเทศอื่นได้เลย แต่ละประเทศมีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น เช่น กลุ่มทางการค้า (เศรษฐกิจ) กลุ่มทหาร (การเมืองระหว่างประเทศ) ฯลฯ รวมถึงวิวัฒนาการของเทคโนโลยีก็มีความเจริญก้าวหน้าสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็วขึ้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ค่านิยมของประชาชนแต่ละชาติที่มีความหลากหลายและต้องมาอาศัยอยู่ร่วมกันจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการกลมกลืนและสอดคล้องกันเพื่อที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันให้สำเร็จได้

สิ่งดังกล่าวมานี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เอกลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของประชาชนแต่ละชาติได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยถูกกำหนดให้เป็นไปตามทิศทางของประเทศมหาอำนาจที่มีทุกสิ่งทุกอย่างเหนือกว่าประเทศเล็กๆ และมีกำลังความสามารถที่จะขับเคลื่อนหมุนวงล้อของโลกใบนี้ให้ประเทศเล็กๆ วิ่งตามอยู่เสมอจนกระทั่งมาถึงทุกวันนี้

ประเทศไทยมีระบบ โครงสร้างของประเทศมีสถาบันอยู่ 3 สถาบันหลัก กล่าวคือ 1) สถาบันชาติ 2) สถาบันศาสนา และ 3) สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งทั้ง 3 สถาบันนี้ได้ถูกปลูกฝังฝังลึกอยู่กับประเทศไทยมาอย่างยาวนานจนกระทั่งมาถึงปัจจุบันและหนึ่งในสถาบันหลักดังกล่าวที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนาน คือ สถาบันศาสนา ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 94.6 % นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก จะสังเกตเห็นได้ว่าคนไทยโดยส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นประจำชาติ ซึ่งทุกคนส่วนมากยอมรับว่าสาเหตุหนึ่งที่สำคัญ คือการได้รับอิทธิพลจากการนับถือพระพุทธศาสนา เพราะศาสนาเป็นตัวหล่อหลอมกลมกล่อมจิตใจของคนให้มีระบบความเชื่อ ความศรัทธา และเกิดปัญญาที่แตกต่างกันจึงส่งผลไปถึงระบบความคิดและค่านิยมของคนในชาติ เช่น ค่านิยมทางการเมือง ค่านิยมทางเศรษฐกิจ และค่านิยมทางสังคม เป็นต้น

วัดถือได้ว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของศาสนา ที่ได้รับผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ (Globalization) วัดจึงมีการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ในมิติทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดศาสนาหนึ่งทุกๆ ศาสนาจะต้องมีองค์ประกอบของศาสนาที่สำคัญ คือ 1) ศาสดาหรือผู้ให้กำเนิดศาสนา 2) ศาสนธรรม (หลักธรรมคำสอนทางศาสนา) 3) ศาสนิกชนที่นับถือศาสนา 4) ศาสนสถาน และ 5) ศาสนพิธี (พิธีกรรมทางศาสนา) ในเมื่อมีศาสนาเกิดขึ้นมาแล้วนั้นศาสนาจึงเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์วิถีชีวิตความเชื่อของประชาชนคนในชาตินั้นๆ

วัดบ้านมอญ (ต้นโพธิ์แผด) ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศาสนาสถานอีกที่หนึ่งที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในมุมมองของประชาชนคนไทย (ที่นับถือพระพุทธศาสนา) ที่ได้บริจาคเงินและสิ่งของทำบุญให้กับวัด เพราะที่วัดแห่งนี้มีสิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวให้มาทำบุญกันเป็นจำนวนมาก คือ ภายในวัดมีต้นศรีมหาโพธิ์ต้นหนึ่งที่ผู้คนทั่วไปเรียกกันว่า “ต้นโพธิ์แผด” ต้นโพธิ์แผดนี้มีความแปลกและน่าอัศจรรย์กว่าต้นโพธิ์ต้นอื่นๆ ต้นโพธิ์แผดต้นนี้มีลำต้นขึ้นมาสองต้นคู่ขนานกันส่วนระหว่างกลางลำต้นนั้นมาบรรจบแนบชิดติดกันแล้วจึงแตกกิ่งก้านสาขาออกไป

ภาพที่ 1.1 รูปภาพต้นโพธิ์แผด

ทราบมาภายหลังว่าต้นโพธิ์แผดต้นนี้เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอย่างหนึ่งและเป็นสัญลักษณ์ต้นไม้มงคลในทางพระพุทธศาสนา จนทำให้ทุกวันนี้ที่วัดบ้านมอญ ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีประชาชนจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต่างพากันไปเดินลอด

ต้นโพธิ์ และบริจาคเงินทำบุญกันอย่างมากมาย แต่มีสิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบันคือความเข้าใจในการทำบุญที่มีความแตกต่างไปจากเดิมในอดีต การทำบุญมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการทำบุญด้วยการบริจาคเงินให้กับวัดในแต่ละครั้ง ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเมื่อได้บริจาคแล้วก็จะได้อะไรหรือเพื่อความสบายใจของประชาชนเหล่านั้น จนทำให้ปัจจุบันวัดบ้านมอญแห่งนี้มีจำนวนยอดเงินบริจาคอย่างมากมายในแต่ละวัน แต่สิ่งน่าจะได้ทำการศึกษาหาข้อเท็จจริงของการบริจาคเงินของประชาชนในแต่ละครั้งว่ามีปัจจัยจูงใจหรือมีความเชื่ออะไรบ้างที่เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ประชาชนเหล่านั้นต้องบริจาคเงินเพื่อที่จะได้อะไรบ้าง ซึ่งประชาชนบางกลุ่มอาจยังไม่เข้าใจเรื่องบุญด้วยซ้ำไป แต่ต้องยอมเสียสละบริจาคคราวละมากๆ โดยเฉพาะยุคเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีเช่นนี้ที่คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเงินคือสิ่งที่บันดาลได้ทุกอย่างและอีกประการหนึ่งก็คือ ประชาชนที่ทำบุญก็มีสถานภาพที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มนักการเมือง พ่อค้า ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา นักธุรกิจ นักค้าที่ดิน รวมไปถึงกลุ่มข้าราชการต่างๆ ไป ก็พากันมาทำบุญและบริจาคเงินให้กับวัดบ้านมอญ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาหาข้อมูลและข้อเท็จจริงว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินทำบุญของประชาชนให้กับวัดบ้านมอญ ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ยุคเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีเช่นนี้ โดยได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่าผู้บริจาคเข้าใจว่าเงินคือสิ่งสำคัญที่สุดในการทำบุญในยุคปัจจุบัน แต่ข้อเท็จจริงจะเป็นไปในลักษณะใดผู้วิจัยจำเป็นต้องค้นคว้าหาข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยอย่างละเอียดและถูกต้องเพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้และจะมีประโยชน์ต่อสาธารณชนในสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินทำบุญของประชาชนในวัดบ้านมอญ (ต้นโพธิ์แปด) ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังของประชาชนที่บริจาคเงินทำบุญในวัดบ้านมอญ (ต้นโพธิ์แปด) ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินทำบุญของประชาชน
- 2) ได้ทราบถึงลักษณะความเชื่อของประชาชนที่ทำบุญ
- 3) ได้ทราบถึงแนวคิดและข้อเท็จจริงในการทำบุญ
- 4) ผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเรื่องความเชื่อและค่านิยมได้

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินทำบุญของประชาชนในวัดบ้านมอญ (ต.นโพธิ์แฝด) ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นเพศหญิง 150 ตัวอย่าง และเพศชาย 150 ตัวอย่าง

2) ขอบเขตข้อมูล

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 ราย

และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) วิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยจากตำรา บทความ เอกสารวิจัย โดยศึกษาพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ทฤษฎีแรงจูงใจ ความคิดเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาในไทย หลักธรรมพระพุทธศาสนา

1.5 นิยามศัพท์ทั่วไป

การบริจาคเงิน หมายถึง การสละทรัพย์สินเงินทองรวมถึงวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้แก่วัด เช่น การซื้อดอกไม้ธูปเทียนของวัด การใส่บาตรพระประจำวัน การหยอดตู้บริจาค การถวายสังฆทาน การถวายภัตตาหาร การถวายข้าวสาร การถวายช้อน ช่อม ไม้เท้า แก้วน้ำ ฯลฯ จนถึงแรงงานที่เสียสละเพื่อวัดด้วย

ทำบุญ หมายถึง การกระทำความดีสิ่งหนึ่งโดยแสดงออกทางพฤติกรรมภายใต้จิตสำนึกของบุคคลนั้นๆ ซึ่งมีความเชื่อมั่นว่าเป็นความดีตามหลักศาสนา เช่น การให้ทานบริจาคเงินหรือสิ่งของ การนั่งสมาธิ การสวดมนต์ เป็นต้น

ประชาชน หมายถึง สภาพบุคลทั่วไปที่บริจาคทรัพย์สินเงินทองและวัตถุสิ่งของต่างๆ ให้กับวัดบ้านมอญ (ต.นโพธิ์แฝด) ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.6 สมมติฐานการศึกษา

1. ต.นโพธิ์แฝดภายในวัดบ้านมอญคือสิ่งดึงดูดให้ประชาชนบริจาคเงินทำบุญ
2. ประชาชนมีความคาดหวังผลตอบแทนในการบริจาคเงินทำบุญในวัดบ้านมอญ
3. ความคาดหวังของประชาชนมีอิทธิพลต่อจำนวนเงินและสิ่งของทำบุญในแต่ละครั้ง